

Fil-Qorti tal-Magistrati (Malta)
Bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali

Magistrat Dr. Donatella Frendo Dimech LL.D., Mag. Jur. (Int. Law)

Seduta D.I.E.R.

Illum: 18 ta' Frar, 2019

Il-Pulizija
(Spettur Sarah Magri)

-vs-

**Carolina Zammit Testaferrata Moroni Viani, detentrici tal-Karta tal-
Identita` numru 515258M**

John Bonello detentur tal-Karta tal-Identita` numru 599148M

Juanito Camilleri, detentur tal-Karta tal-Identita` numru 476266M

**Philip Farrugia Randon, detentur tal-Karta tal-Identita` numru
48049G**

Andrew Muscat, detentur tal-Karta tal-Identita` numru 132457M

**Saviour sive Sonny Portelli, detentur tal-Karta tal-Identita` numru
605344M**

Omissis 1;

Omissis 2

Il-Qorti,

Rat l-akkuza migjuba fil-konfront tal-imputati Carolina Zammit Testaferrata Moroni Viani, John Bonello, Juanito Camilleri, Philip Farrugia Randon, Andrew Muscat, Saviour sive Sonny Portelli, Omissis 1 u Omissis 2, liema akkuza giet notifikata lill-imputati bil-lingwa Ingliza u cioe` bis-segwenti:

With having in their capacity as Director/s and/or judicial representative and/or company secretaries of the entity 'HSBC Bank (Malta) plc (C3117)' having its registered address at '116, Archbishop Street, Valletta, Malta, and/or being the persons responsible and appointed by the said entity to pay outstanding wages, failed to observe Article 45(1) of the Industrial and Employment Relations Act (Chap 452 of the Laws of Malta) with regards to their ex-employee Dennis Francalanza (884354(M) and this because they breached the collective agreement that regulates the clerical and managerial category specifically clause (12) (b) (i) by virtue of which clause the said bank is obliged to pay his employees whose termination of employment is declared unjust by the competent tribunal according to law unless reinstated in his previous post. In fact it was declared by the Industrial Tribunal in its judgment dated the 18th November, 2015 that Mr. Dennis Francalanza was terminated unjustly from his place of work.

The Court is respectfully being asked, in accordance with Article 45(1) of Chapter 452 of the Laws of Malta, to order the accused to pay the penalties established by law, i.e to a fine (*multa*) of not less than two hundred and thirty-two euro and ninety-four cents (€232.94) and not exceeding two thousand and three hundred and twenty-nine euros and thirty-seven cents (€2,329.37) for the reasons specified above.

Illi qabel ma din il-Qorti ser tghaddi biex tiddeciedi l-mertu ser tikkunsidra l-kwistjoni dwar il-fatt li l-imputati gew notifikati b' citazzjoni mahruġa fl-ilsien Ingliz u tiddetermina, jekk u kif, dan jolqot l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni.

Illi l-Kostituzzjoni fl-artikolu 5 jinghad li:

(3) L-ilsien tal-Qrati jkun l-ilsien Malti:

Izda l-Parlament jista' jagħmel dak il-provvediment għall-uzu tal-ilsien Ingliz f'dawk il-kazijiet u taht dawk il-kondizzjonijiet li jista' jippreskrivi.

Filwaqt li l-artikolu 516(1) tal-Kodici Kriminali jipprovdi:

516. (1) L-ilsien Malti jkun l-ilsien tal-qrati u, bla ħsara taddispożizzjonijiet tal-Att dwar Proċeduri Ġudizzjarji (Użu tal-ilsien Ingliz) **il-proċeduri kollha għandhom isiru b'dak l-ilsien.**

Illi fl-artikolu 3(b) tal-Att dwar Proċeduri Ġudizzjarji (Użu tal-ilsien Ingliz), Kapitolu 189 tal-Ligijiet ta' Malta nsibu:

(b) meta minn żewġ persuni jew iżjed akkużati flimkien waħda jew iżjed tkun jew ikunu jittkellmu bil-Malti u waħda jew iżjed tkun jew ikunu jittkellmu bl-Ingliz u l-persuni kollha li jittkellmu bil-Malti hekk akkużati jagħmlu dikjarazzjoni fl-inkartament tal-qorti li jaċċettaw li l-proċeduri jsiru bl-ilsien Ingliz,..... il-qorti tista' tordna li l-proċeduri jsiru bl-ilsien Ingliz;

Illi ma kien hemm l-ebda dikjarazzjoni simili magħmula mill-imputati f'dan is-sens. Konsegwentment ma kien hemm lanqas htiega t'ordni minn din l-Qorti li permezz tiegħu l-proċeduri kellhom isiru bl-Ingliz.

Illi l-Qorti tal-Appell Kriminali f' **Il-Pulizija v. Elizabeth sive Alice Piscopo¹**, kaz fejn ir-rikors ta' l-appell ta' l-Avukat Generali kien gie dikjarat null minhabba li n-nota tal-Kummissarju tal-Pulizija kienet giet redatta bil-lingwa Ingliza, iddecidiet is-segwent:

Skond l-artikolu 516(1) tal-Kodici Kriminali, ilsien Malti hu l-ilsien tal-qrati u l-proċeduri kollha għandhom isiru b'dak l-ilsien. Għal din ir-regola hemm eccezzjoni waħda, u cjoje' meta l-akkuzat jew imputat ikun jittkellem bl-Ingliz. F'kaz bħal dan japplikaw id-dispożizzjonijiet ta' l-Att dwar Proċeduri Ġudizzjarji (Użu ta' l-ilsien Ingliz), Kap. 189. Izda fil-kaz odjern, minn imkien ma jirrizulta li l-appellata hi persuna li titkellem bl-Ingliz. Infatti l-proċeduri kollha quddiem l-ewwel Qorti saru bil-Malti. Fl-ebda hin ma sar xi ordni mill-Qorti Inferjuri skond l-artikolu 3 tal-Kap.189 sabiex il-proċeduri jsiru bl-ilsien Ingliz. Għalhekk in-nota bil-miktub tal-pulizija...[imsemmija fl-

¹ Per Onor. Imhalled Vincent Degaetano, Deciza 10.12.1996.

artikolu 414 (1) tal-Kodici Kriminali (talba mill-Pulizija biex jintbaghtu l-atti tal-kawza lill-Avukat Generali)], liema nota hija parti integrali mill-process u hija kundizzjoni *sine qua non* għall-eżercizzju da parti ta' l-Avukat Generali tad-dritt tiegħu ta' appell, kellha wkoll issir bil-Malti u mhux bl-Ingliż. Dik in-nota bl-ilsien Ingliż, l-Ewwel Qorti kellha tinjoraha, u ma messa qatt, a bazi tagħha, bagħtet l-atti u kopja tas-sentenza lill-Avukat Generali. Konsegwement l-appell tal-Avukat Generali huwa irritu u null.....

Għall-mottivi premissi din il-Qorti tiddikjara l-appell tal-Avukat Generali irritu u null u konsegwement tastjeni milli tiegħu konjizzjoni ulterjuri tiegħu.²

Illi nġhad li din is-sentenza –

“stabbiliet biss li meta l-proceduri quddiem il-Qorti Inferjuri jkunu gew kondotti kollha bil-Malti u s-sentenza wkoll ingħatat bil-Malti, in-nota tal-Pulizija, ipprezentata għall-finijiet tal-Artikolu 414(1) tal-Kap. 9, u li kienet giet redatta bl-Ingliż kellha titqies bhala non-eżistenti.”³

Għalhekk galadarba c-citazzjoni inharget lill-imputati fl-ilsien Ingliż, din għandha titqies bhala non-eżistenti. Isegwi necessarjament li tali citazzjoni qatt ma setgħet isservi sabiex jigi sospiz iz-zmien ta' preskrizzjoni skond l-artikolu 687(2) tal-Kodici Kriminali.⁴

Illi ai termini tal-artikolu 693(1) tal-Kodici Kriminali, it-terminu preskrittiv jinkiser b'kull att tal-proċediment bhal ma hi d-dehra ta' imputat quddiem il-Qorti. Madanakollu jirrizulta li l-ewwel dehra tal-imputati f'dawn il-proceduri sehhet nhar l-1 ta' Frar, 2017, meta fl-artikolu 47 tal-Att dwar l-*Impiegi u r-Relazzjonijiet Industrijali*, Kapitolu 452 tal-Ligijiet ta' Malta, hemm provdut li-

47. (1) Proċedimenti għal reat skont dan l-Att jew skont xi regolamenti jew ordnijiet magħmulin taħtu jistgħu jinbdew f'kull żmien fi żmien sena mill-għemil tar-reat.....

² Vol. LXXX Pt.IV. p.329-330

³ Per S.T.O. Prim Imhalled Vincent Degaetano, **Il-Pulizija v. Andriy Petrovych Pashkov**; Deciza 10.09.2009

⁴ (2) Iż-żmien ta' preskrizzjoni għar-rigward ta' kull reat kriminali għandu jkun sospiz mill-waqt li imputazzjoni u, jew att ta' akkuza jigu notifikati lill-persuna akkużata jew imputata sa dak iz-zmien meta tinghata sentenza finali u definitiva fil-proċedimenti li jkunu inbdew bhala riżultat ta' dik l-imputazzjoni jew att ta' akkuza.

Ghaldaqstant - u in vista tal-fatt li c-citazzjoni ma ggorr ebda indikazzjoni dwar iz-zmien li fih sehħ ir-reat addebitat lill-imputati, izda jirrizulta mill-atti li z-zmien li mieghu qed tintrabat l-akkuza hu dak li fih it-Tribunal Industrijali ta d-decizjoni tieghu, u cioe` fit-18 ta' Novembru, 2015⁵ - dan ir-reat kellu terminu preskrittiv li skada fit-18 ta' Novembru, 2016.

Illi deciz dan il-punt ma hemmx il-htiega li din il-Qorti tinoltra ruhha ulterjorment fuq il-kwistjonijiet l-ohra ssolevati mid-difiza.

Ghal dawn il-motivi l-eccezzjoni tad-difiza qed tigi milqugha u l-Qorti qed tiddikjara l-procediment estint ai termini tal-artikolu 47 tal-Kapitolu 452 tal-Ligijiet ta' Malta.

Dr. Donatella M. Frendo Dimech LL.D., Mag. Jur. (Int. Law)
Magistrat

⁵ Vide verbal tat-12 ta' Frar, 2019